

Рішення спеціалізованої вченої ради про присудження ступеня доктора філософії

Спеціалізована вчена рада Сумського державного університету МОН України, м. Суми, прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії Костецькому Павлу Васильовичу з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» на підставі прилюдного захисту дисертації «Цифровізація суспільства та освіти у забезпеченні соціально-економічних трансформацій» за спеціальністю 051 «Економіка» 04 березня 2024 року.

Костецький Павло Васильович, 1980 року народження, громадянин України, у 2003 році закінчив Українську академію зовнішньої торгівлі та здобув кваліфікацію магістра менеджменту зовнішньоекономічної діяльності. У 2019 році вступив до аспірантури Сумського державного університету на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка».

Дисертацію виконано у Сумському державному університеті МОН України, м. Суми, у відповідності із науковою тематикою кафедри фінансових технологій і підприємництва і є частиною комплексних науково-дослідних робіт на тему «Конвергенція економічних та освітніх трансформацій у цифровому суспільстві: моделювання впливу на регіональну та національну безпеку» (номер д/р 0121U109553), «Соціально-економічні виклики в умовах цифровізації суспільних відносин» (номер д/р 0121U114364), «Конвергенція економічних та освітніх трансформацій в умовах діджиталізації» (номер д/р 0121U114570), «Інноваційні драйвери зростання макроекономічної стабільності країни» (номер д/р 0121U114396).

Науковий керівник: Васильєва Тетяна Анатоліївна, докторка економічних наук, професорка кафедри фінансових технологій і підприємництва Сумського державного університету.

Основні результати дисертаційної роботи опубліковано у 12 наукових працях, загальним обсягом 4,4 друк. арк., з яких особистий внесок автора становить 4,14 друк арк. Серед опублікованих наукових праць 7 статей у наукових фахових виданнях України та 5 публікацій у збірниках матеріалів конференцій. Опубліковані роботи цілком відповідають змісту дисертації та її висновкам.

Основними з них є:

1. Kostetskyi P. Does Digitalization Lead to Better Transparency: Bibliometric Approach. *Business Ethics and Leadership*. 2021. 5(3). P. 102–107. DOI: [http://doi.org/10.21272/bel.5\(3\).102-107.2021](http://doi.org/10.21272/bel.5(3).102-107.2021)

2. Костецький П.В., Куценко В.І. Трансформація системи освіти в умовах цифровізації економіки та суспільства. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2021. 5(2). С. 314–318. DOI: [http://doi.org/10.31891/2307-5740-2021-298-5\(2\)-53](http://doi.org/10.31891/2307-5740-2021-298-5(2)-53)

3. Васильєва Т. А., Костецький П. В. Механізми підвищення цифрової інклюзії населення для забезпечення інформаційної безпеки держави.

Науковий журнал «Економіка і регіон». 2023. 3(90). С. 139–145. DOI: [https://doi.org/10.26906/EiR.2023.3\(90\).3040](https://doi.org/10.26906/EiR.2023.3(90).3040)

4. Костецький П.В., Куценко В.І. Тенденції цифровізації освіти у воєнний період: трендовий аналіз. *Актуальні проблеми економіки*. 2023. № 9 (267). С. 31–39. DOI: <https://www.doi.org/10.32752/1993-6788-2023-1-267-31-39>

5. Костецький П., Іванцов С. Визначення географічних паттернів цифровізації освіти: трендовий аналіз. *Економіка та суспільство*. 2023. № 56. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-56-165>

6. Костецький П., Іванцов С. Цифровізація суспільства: сучасні тренди та перспективи розвитку наукових досліджень. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична*. 2023. Вип. 36. С. 496–504. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.10252303>

7. Костецький П. В., Іванцов С. В. Цифровізація освіти: бібліометричний аналіз сучасних досліджень. *Академічні візії*. 2023. Вип. 18. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.10252335>

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради та присутні на захисті фахівці:

Петрушенко Юрій Миколайович – голова спеціалізованої вченої ради, доктор економічних наук, завідувач кафедри міжнародних економічних відносин Сумського державного університету. Актуальність обраної теми визначається важливістю цифровізації суспільних відносин у сучасних умовах соціально-економічного розвитку, оскільки саме цей феномен відрізняє даний еволюційний період від попередніх. Крім того, цифровізація сприяла вирішенню теоретичних та прикладних задач, дослідження яких було неможливим раніше, адже поява нового напрямку – data science, створює передумови для опрацювання значного масиву статистичних даних та виявлення на цій основі принципово нових каузальних зв'язків та закономірностей. Дисертаційна робота Костецького Павла Васильовича на тему: «Цифровізація суспільства та освіти у забезпеченні соціально-економічних трансформацій» виконана саме з використанням значних обсягів аналітичної інформації, є новаторським та самостійним науковим дослідженням.

Серед дискусійних моментів дисертаційної роботи, до яких хотілось повернути увагу, зауважимо, що змістовна цілісність, теоретична та практична значущість проведеного дослідження значно підвищилася б за умови приділення більшої уваги впливу воєнних загроз та ризиків на розвиток цифровізації суспільства та освіти у контексті забезпечення соціально-економічних трансформацій.

Однак, у своєму інтегральному вигляді дисертаційна робота Костецького Павла Васильовича цілком відповідає вимогам наукової кваліфікації здобувача «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. №

44. З урахуванням виконання у повному обсязі освітньо-наукової програми та індивідуального плану наукової роботи дисертант заслуговує присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 «Економіка».

Маргасова Вікторія Геннадіївна – опонентка, докторка економічних наук, проректорка з наукової роботи, Національний університет «Чернігівська політехніка» Міністерства освіти і науки України. Оцінюючи результати дисертаційної роботи Костецького Павла Васильовича на тему «Цифровізація суспільства та освіти у забезпеченні соціально-економічних трансформацій», варто відзначити, що наукова робота виконана на актуальну тематику, оскільки цифровізація як в освіті, так і у процесі соціально-економічних трансформацій є невід’ємною. Дисертаційне дослідження відзначається логічністю побудови, завершеністю, обґрунтованістю наукових положень та висновків, сучасним науковим стилем подачі матеріалу, використанням потужного методичного інструментарію. Робота містить значний теоретичний доробок, спрямований на дослідження впливу цифровізації суспільства та освіти у забезпечення соціально-економічних трансформацій, а отримані результати та зроблені на їх основі висновки характеризуються новизною та відображають авторське бачення досліджуваної проблематики.

Разом з тим, робота має не лише теоретичну цінність, а й практичну значущість. Достовірність отриманих наукових результатів, висновків і рекомендацій, засвідчується їх апробацією на 5 міжнародних наукових і науково-практичних конференціях за профільною тематикою та переліком власних наукових праць дисертанта.

Даючи позитивну оцінку науковим здобуткам автора та їх практичному значенню, слід вказати на деякі дискусійні положення, що мають місце в дисертаційній роботі. Зокрема, робота набула б більшої змістовної значимості за умови привернення уваги дисертанта до проблем, що виникають у процесі безпосередньої взаємодії між основними учасниками, що сприяють імплементації цифровізації суспільства та освіти, а саме: між бізнесом, закладами освіти, громадянами, у контексті їх впливу на соціально-економічні трансформації.

Однак, дисертаційна робота є змістовною, логічно узгодженою та цілісною, а певні дискусійні моменти, визначені вище, не впливають на загальну позитивну оцінку якості проведеного дослідження.

Дисертаційна робота на тему «Цифровізація суспільства та освіти у забезпеченні соціально-економічних трансформацій» відповідає усім необхідним кваліфікаційним вимогам, що визначаються Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження доктора філософії» № 44 від 12 січня 2022 року, а її автор – Костецький Павло Васильович, заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 «Економіка».

Затонацька Тетяна Георгіївна – опонентка, докторка економічних наук, професорка кафедри економічної кібернетики, Київського національного університету імені Тараса Шевченка Міністерства освіти і науки України. Дисертаційна робота виконана на актуальну тематику, оскільки в умовах бурхливого розвитку цифрових технологій відбулося поглиблення розривів між країнами, що актуалізує дослідження саме її соціально-економічних імпаکتів. Разом з тим, інтенсивна діджиталізація провокує також виникнення загроз для інформаційної безпеки держави, а тому важливості набуває дослідження ролі освіти у нівелюванні існуючих ризиків та посиленні позитивних проявів цифрової експансії у контексті соціально-економічного розвитку.

Дисертація оформлена у відповідності до чинних вимог; містить необхідні розділи (анотації, вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел, додатки), що характеризуються системністю та конгруентністю; цитування на першоджерела для текстових та ілюстрованих запозичень є коректними. Робота містить оригінальний дослідницький внесок автора до вибраної тематики. Результати дослідження, що отримані з використанням сучасного теоретико-методичного інструментарію, є науково обґрунтованими та у своєму інтегральному вигляді визначають орієнтири цифрового розвитку у контексті сприяння соціально-економічним трансформаціям. Особливої позитивної оцінки заслуговують формалізовані дисертантом прогнози розвитку ринку праці на п'ятирічну перспективу.

Дисертація характеризується логічно узгодженою структурною побудовою, а викладення матеріалу на високому фаховому та науково-теоретичному рівні свідчить про компетентність та кваліфікацію дисертанта як науковця.

Позитивно оцінюючи наукову та практичну значущість результатів дослідження Костецького П.В., одночасно, варто звернути увагу на певні зауваження та дискусійні моменти, яких не позбавлена жодна наукова праця. Зокрема, відмітимо, що у контексті визначення впливу цифровізації суспільства та освіти на соціально-економічні трансформації доцільно враховувати демографічні та гендерні детермінанти, адже саме ці чинники призводять до виникнення значних цифрових розривів між країнами.

Оцінюючи результати дисертаційної роботи Костецького П.В. на тему «Цифровізація суспільства та освіти у забезпеченні соціально-економічних трансформацій» варто відзначити, що вона є завершеною науково-дослідною роботою, відповідає встановленим вимогам до дисертаційних робіт, затверджених Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а її автор – Костецький Павло Васильович – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка» (галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»).

Криклій Олена Анатоліївна – рецензентка, кандидатка економічних наук, доцентка кафедри фінансових технологій і підприємництва Сумського державного університету. Дисертаційна робота Костецького П.В. є актуальною, оскільки цифровізація суспільства та освіти має відбуватися як з урахуванням особливостей соціально-економічного розвитку, так і з урахуванням ризиків та загроз, що її супроводжують, разом із розробленням комплексу заходів, що до певної міри дозволять нівелювати ці ризики та загрози, особливо ті, що актуалізувалися в умовах воєнного стану. Усе вищезазначене підтверджує актуальність дисертаційного дослідження, визначає його структуру та зміст поставлених завдань. Обсяг та структура дисертації відповідає всім нормативним вимогам, містить анотацію, вступ, 3 розділи, загальні висновки до роботи, список використаних джерел та 4 додатки. Дисертація є завершеним в межах поставлених завдань, комплексним і самостійно виконаним дослідженням.

Наукова і практична цінність дисертації підтверджується науковими статтями та іншими публікаціями автора. Науковий здобуток автора розкрито в 12 наукових працях, загальним обсягом 4,4 друк. арк., із яких особисто автору належить 4,14 друк арк., зокрема 7 статтях у наукових фахових виданнях України, 5 публікацій у збірниках матеріалів конференцій.

Також слід наголосити на достатньо високому рівні розробки науково-методичних положень, практичних рекомендацій, обґрунтованості наукових висновків та пропозицій дисертанта, що реалізовано на основі використання широкого спектру кількісних методів дослідження, які підтверджують обґрунтованість отриманих результатів.

Водночас, необхідно відзначити, що окремі положення є дискусійними. Так, у пункті 1.2. дисертантом розроблено науково-методичний підхід до оцінювання рівня цифровізації суспільства та освіти, тоді як у пункті 1.3 здійснено тестування щодо наявності впливу лише цифровізації суспільства на параметри соціально-економічного розвитку. Вважаємо, що доповнення цього підрозділу блоком щодо виявлення імпаکتів цифровізації освіти на соціально-економічні детермінанти підвищило б цілісність дослідження.

Попри ці дискусійні моменти, дисертаційна робота «Цифровізація суспільства та освіти у забезпеченні соціально-економічних трансформацій» за актуальністю, змістом, обсягом та якістю оформлення відповідає спеціальності 051 «Економіка» в галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», вимогам наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження вимог до оформлення дисертації» від 12 січня 2017 року № 40, Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження доктора філософії» № 44 від 12 січня 2022 року, а її автор – Костецький Павло Васильович, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 «Економіка».

Воронцова Анна Сергіївна – рецензентка, кандидатка економічних наук, старша викладачка кафедри міжнародних економічних відносин Сумського державного університету. Актуальність обраної Костецьким Павлом Васильовичем теми дисертаційної роботи є беззаперечною, оскільки сучасний етап розвитку світогосподарських відносин характеризується широкомасштабною цифровізацією, що проникла в усі сфери суспільного життя. Додатковим тригером цифрових трансформацій виступила пандемія COVID-19, але і умовах воєнних загроз в Україні ці процеси не втрачають своєї актуальності, адже застосування цифрових технологій дозволяє не лише підтримувати функціонування корпоративного сектору, але і сприяє резильєнтності освітнього процесу.

У дисертаційній роботі Костецький Павло Васильович сформував висновки, основні положення та концепції з високим рівнем обґрунтованості та достовірності у межах проведеного дослідження. Вдалих вибір та якісне поєднання зазначених методів дозволили отримати значущі наукові результати та сформувати на їх основі обґрунтовані висновки.

Загальне враження від дисертації Костецького П.В. позитивне; щодо структури, оформлення, змісту, обсягу, наукового, теоретичного та практичного значення немає жодних принципових недоліків, але є кілька окремих зауважень. Так, при виконання трендового аналізу більшу увагу доцільно було б приділити географічним закономірностям розподілу пошукових запитів, адже серед флагманів користувацької цікавості відсутні провідні європейські країни. Крім того, при формуванні переліку ключових слів, за яким було здійснено трендовий аналіз у п. 2.1, доцільно було б використати не лише експертно-монографічний метод, а й бібліометричний аналіз як більш науково обґрунтовану альтернативу. Проте ці недоліки не впливають на якість отриманих дисертантом узагальнень та висновків та не нівелюють наукову новизну результатів.

Дисертація Костецького Павла Васильовича на тему «Цифровізація суспільства та освіти у забезпеченні соціально-економічних трансформацій» за науковим рівнем, структурою, актуальністю, зв'язком теми з науковими планами, програмами, фундаментальними та прикладними дослідженнями, рівнем обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій та їхньою достовірністю та новизною, обсягом та оформленням відповідає вимогам, що затверджені Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а її автор – Костецький Павло Васильович – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка» (галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»).

Результати відкритого голосування:

«За» - 5 членів ради,

«Проти» - 0 членів ради

«Утримались» - 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування спеціалізована вчена рада присуджує Костецькому Павлу Васильовичу ступінь доктора філософії з галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 051 «Економіка».

Голова спеціалізованої
вченої ради
04 березня 2024 р.

Юрій ПЕТРУШЕНКО